

Overskuddsmasser

- Vurdering av jord

Trygve Torsteinsen - landbruksrådgiver

**Norsk
Landbruksrådgiving**

HVA ER JORD?

Store Norske Leksikon:

Jord er alt løst materiale over fast fjell

Hovedinndeling:

Mineralsk

- Stein og blokk
- Sand og grus
- Silt og leire

Organisk (humus)

- ~~Råhumus~~
- Torv (myrjord)
- Mold

Forvittringsjord, Sedimentær jord (avsetninger), Morenejord, Skredjord

**Norsk
Landbruksrådgiving**

Mineraljord

<u>Jordart</u>		<u>Tekstur (kornstørrelse)</u>	
Stein og blokk			
Grus		– 2 mm til 2 cm	
Sand	Grovsand	- 0,6 til 2 mm	Kvernsalt ?
	Mellomsand	- 0,2 til 0,6 mm	Strøsukker ?
	Finsand	- 0,06 til 0,2 mm	Finsalt ?
Silt		- 0,002 til 0,06 mm	Ikke følbare partikler
Leire		- under 0,002 mm	

Sand

Silt

Silt

Leire

Vurdering i felt (mineraljord)

Kan jorda formes til en ball i hånden? (ta i litt vann hvis jorda er for tørr)

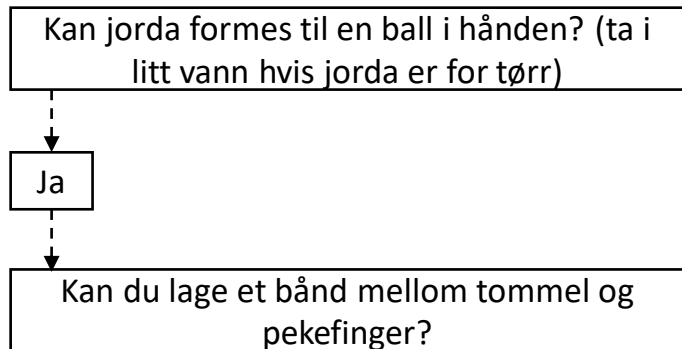
Nei

Grovsand
Mellomsand
Finsand

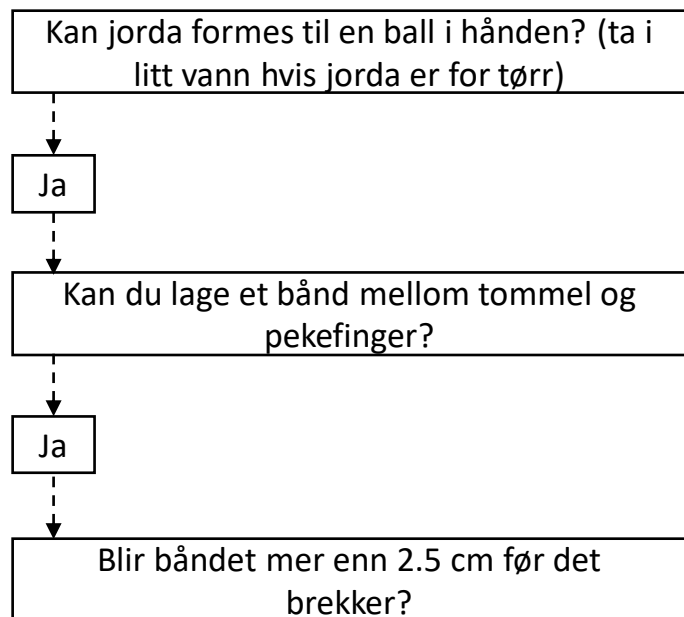
**Norsk
Landbruksrådgiving**

Vurdering i felt (mineraljord)

**Norsk
Landbruksrådgiving**

Vurdering i felt (mineraljord)

Nei

Grovsand
Mellomsand
Finsand

Nei

Silt

Sandig silt*

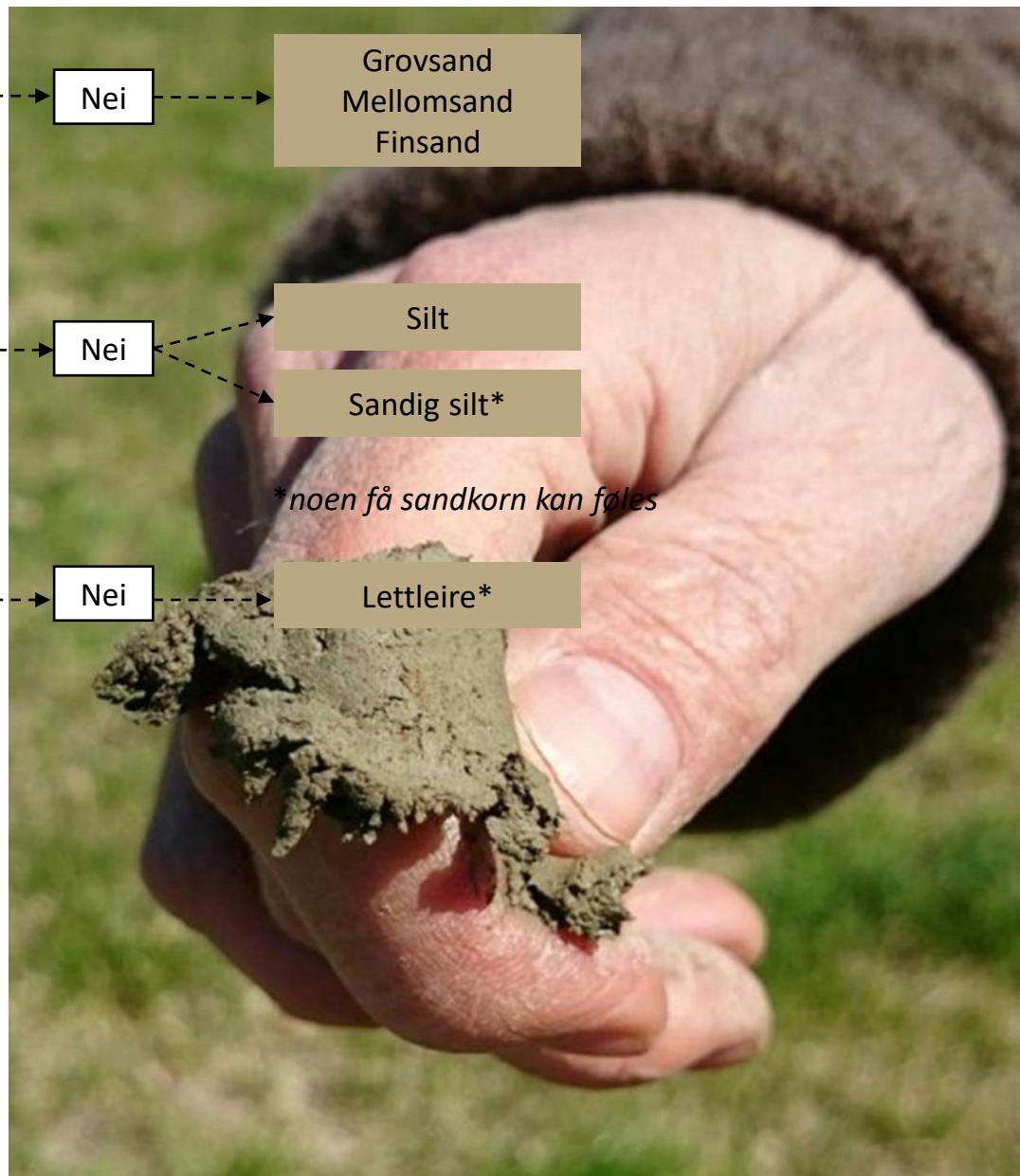
**noen få sandkorn kan føles*

Nei

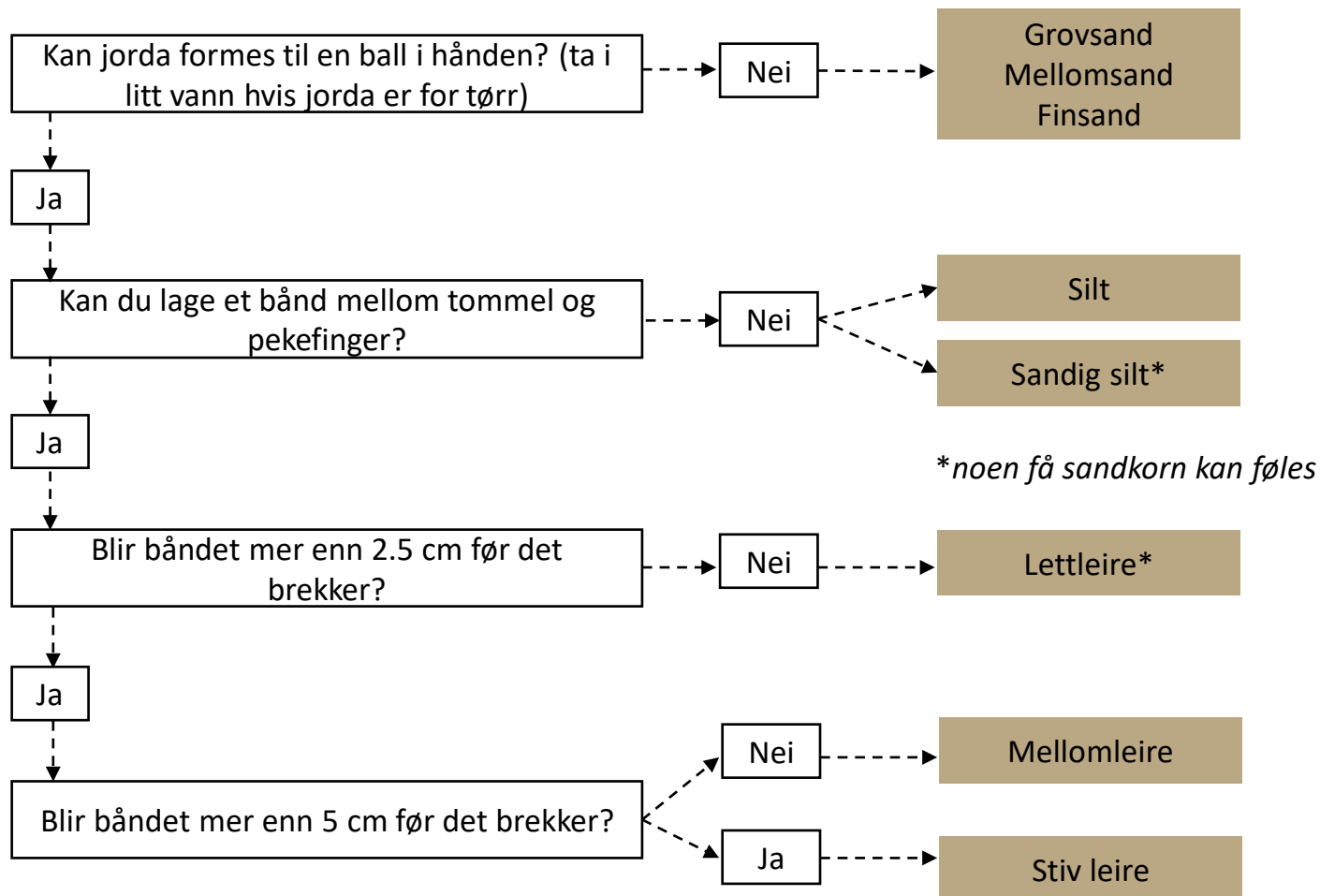
Lettleire*

**Norsk
Landbruksrådgiving**

Vurdering i felt (mineraljord)

Torv (myrjord)

Torv dannes ved nedbryting av dødt plantemateriale uten tilgang på luft (anaerob omdanning).

Vurderes etter dannelsesmåte og omdanningsgrad:

Jordvannsmyr (Minerogen myr, Rikmyr, Grasmyr)

- Dannet ved tilførsel av mineralholdig grunnvann
- Kan være mer eller mindre næringsrik

Nedbørsmyr (Ombrogen myr, Fattigmyr, Mosemyr)

- Dannet kun ved tilførsel av regnvann
- Svært næringsfattig
- Vanlig på Vestlandet

Torv (myrjord)

Omdanningsgrad (von Posts skala) :

H1 Fullstendig frisk og gjørmefri torv som <u>avgir</u> klart vatn når du presser den sammen i handa.	H6 Lett formolda eller ganske <u>gjørmeaktig</u> torv med utydelig plantestruktur. Ved pressing passerer mindre enn en tredjedel av torvsubstansen mellom fingrene. Pressresten er sterkt grøtaktig, men viser tydeligere plantestruktur enn upresset torv.
H2 Nesten frisk og gjørmefri torv, som <u>avgir</u> gulbrunt vatn når du presser den sammen i handa.	H7 Ganske godt formolda eller svært <u>gjørmeaktig</u> torv. Ved pressing passerer omkring halvparten av torvsubstansen mellom fingrene. Hvis torva <u>avgir</u> vann ved pressing, er dette <u>vellingaktig</u> og sterkt mørkfarget.
H3 Lite formolda eller veldig svakt gjørmeholdig torv. Når du presser den sammen i handa, får du ut grumsete vatn. Ikke noe av torvsubstansen passerer mellom fingrene, og torva blir ikke grøtaktig etter pressing.	H8 Godt formolda eller svært <u>gjørmeaktig</u> torv med svært utydelig plantestruktur. Ved pressing passerer to tredjedeler av torvsubstansen mellom fingrene. Muligens <u>avgis</u> det noe svært grumsete vann. Pressresten består mest av mer motstandsdyktige røtter og andre planterester.
H4 Lite formolda eller noe gjørmeholdig torv som <u>avgir</u> sterkt grumset vann når du presser den sammen i handa. Pressresten er noe grøtaktig.	H9 Så godt som fullstendig formolda eller nesten helt <u>gjørmeaktig</u> torv hvor plantestrukturen er nesten helt utvisket. Nesten hele torvsubstansen passerer mellom fingrene som en homogen grøt ved pressing.
H5 Lett formolda eller ganske <u>gjørmeaktig</u> torv. Plantestrukturen er tydelig, men noe utvisket. Når du presser den sammen i handa, vil noe torvsubstans komme ut mellom fingrene sammen med sterkt grumset vann. Pressresten er sterkt grøtaktig.	H10 Fullstendig formolda eller helt <u>gjørmeaktig</u> torv uten synlig plantestruktur. Når du presser den sammen i handa, passerer hele torvmassen mellom fingrene uten å <u>avgis</u> fritt vann.

Torv (myrjord)

Omdanningsgrad (von Posts skala) : H4 – H5 ?

Norsk
Landbruksrådgiving

H6 – H7 ?

H9 ?

Mold

Mold dannes ved nedbryting av dødt plantemateriale med tilgang på luft

(aerob omdanning)

**Norsk
Landbruksrådgiving**

Mold

Kan være
vanskelig å
skille mellom
mold og torv
om jorda er våt.

**Norsk
Landbruksrådgiving**

Mold

Mold smuldrer
når den tørker

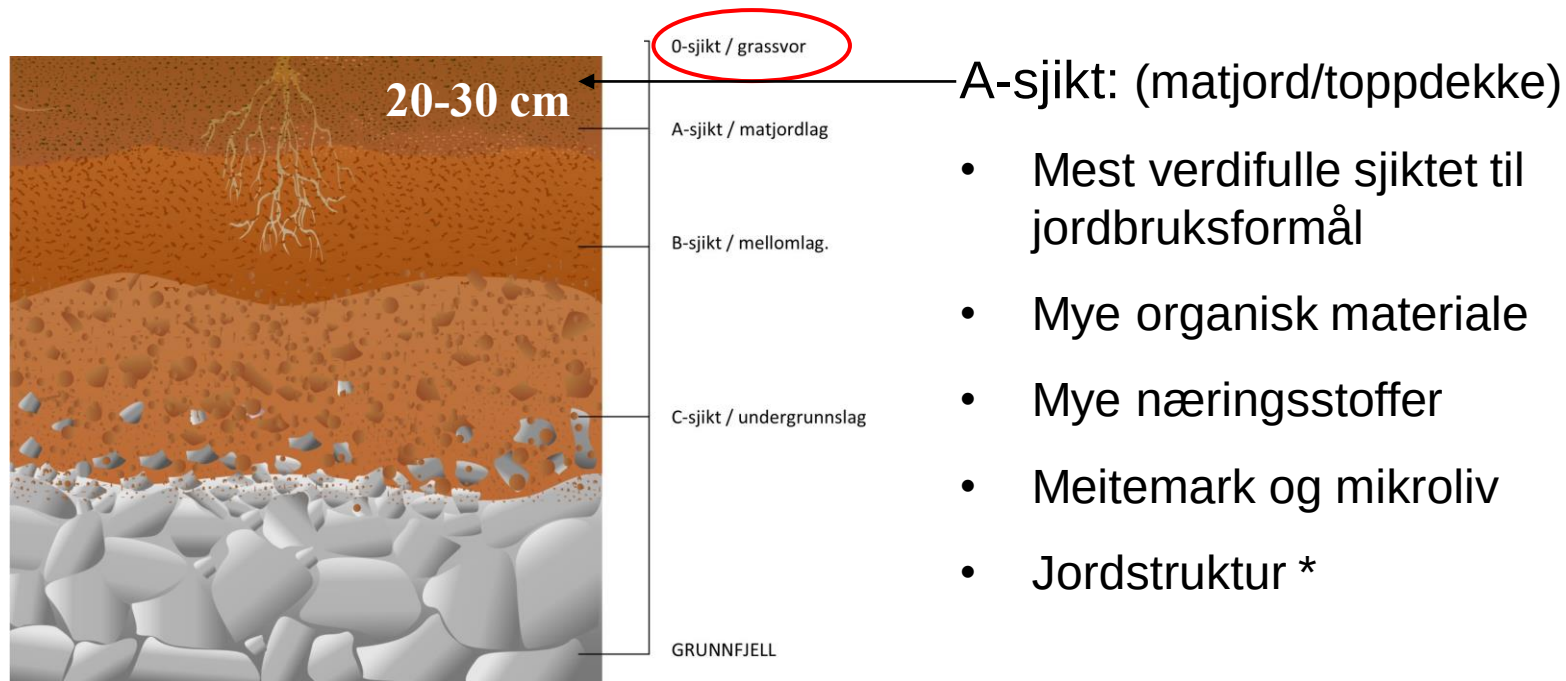
Torv blir til ei
solid blokk

**Norsk
Landbruksrådgiving**

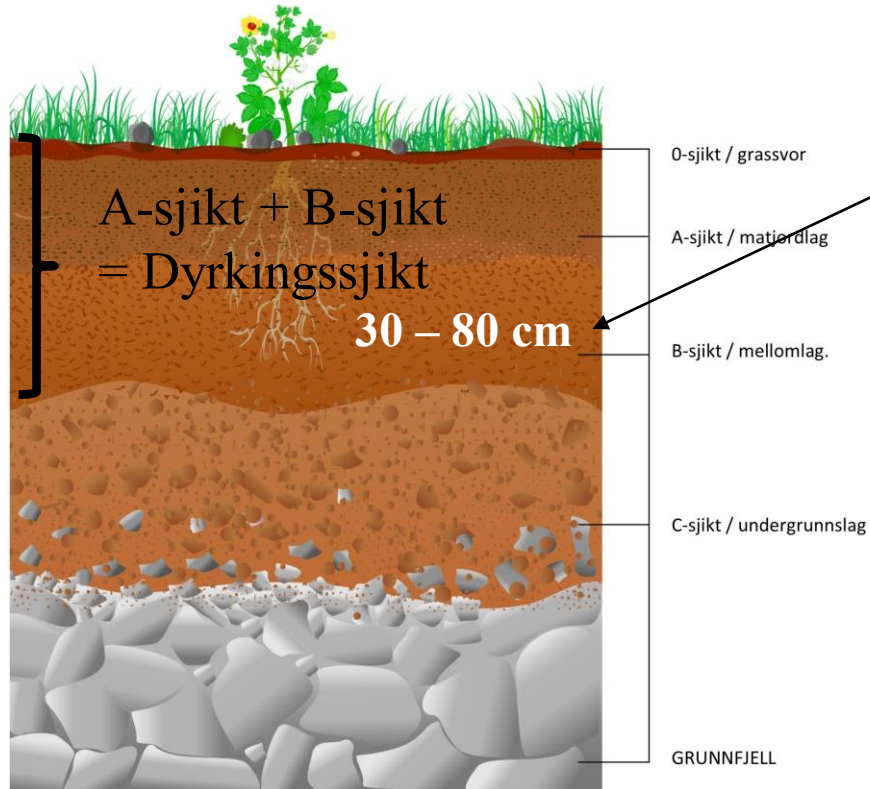
Sjikt i jord

Seig grassvor kan være et praktisk problem ved utlegging. Skave av separat og mellomlagre til den er «mør»?

**Norsk
Landbruksrådgiving**

Sjikt i jord

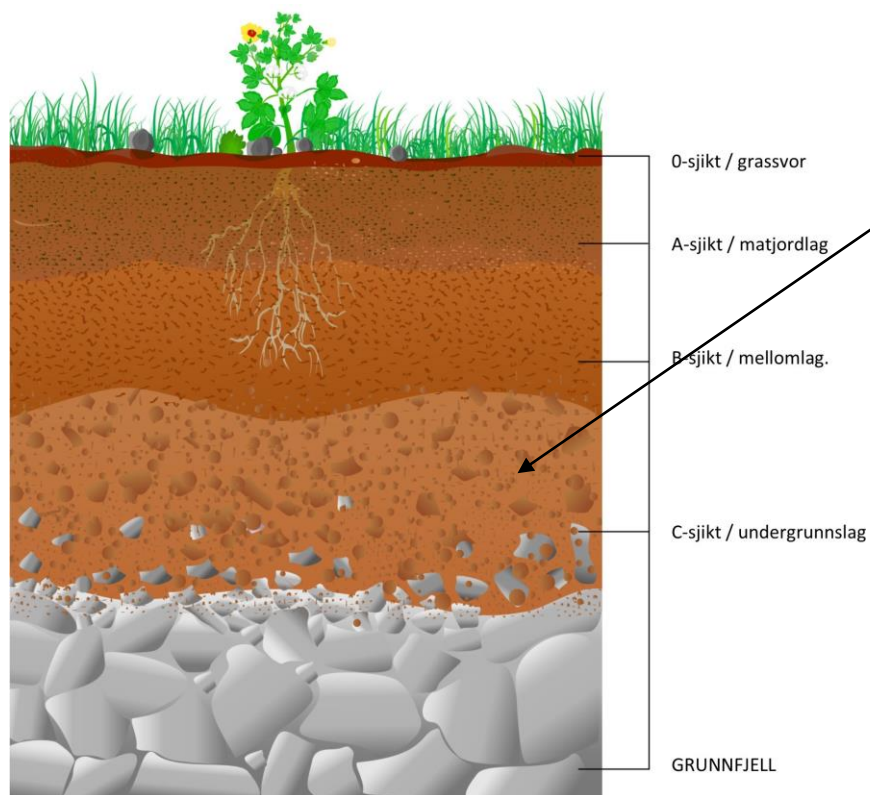
B-sjikt:

- Har også verdi til dyrkingsformål
- Noe organisk materiale, næringsstoff og mikroliv
- Har noe strukturdanning
- Kan variere fra øverst til nederst
- Svært viktig for drenering

**Norsk
Landbruksrådgiving**

Sjikt i jord

C-sjikt:

- Fra ca 1 meter og nedover
- Kalles også «daujord»
- Normalt uten betydning til dyrkingsformål, men all finkorna mineraljord (sand, silt og leire) er verdifull på Vestlandet!
- **«Sand fra C-sjikt er bedre toppdekke enn torvjord – selv fra A-sjikt»**

**Norsk
Landbruksrådgiving**

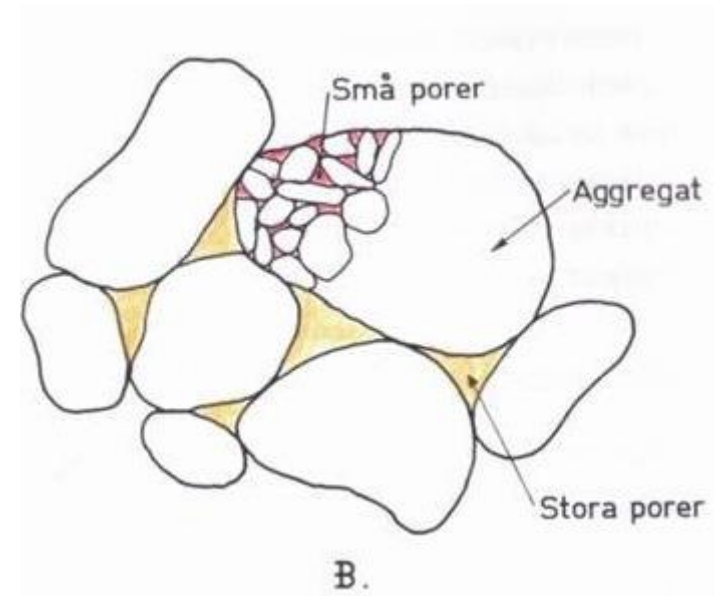
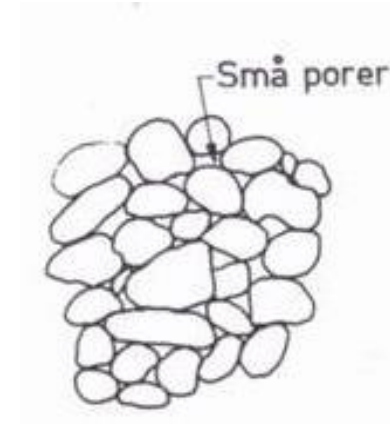
Jordstruktur

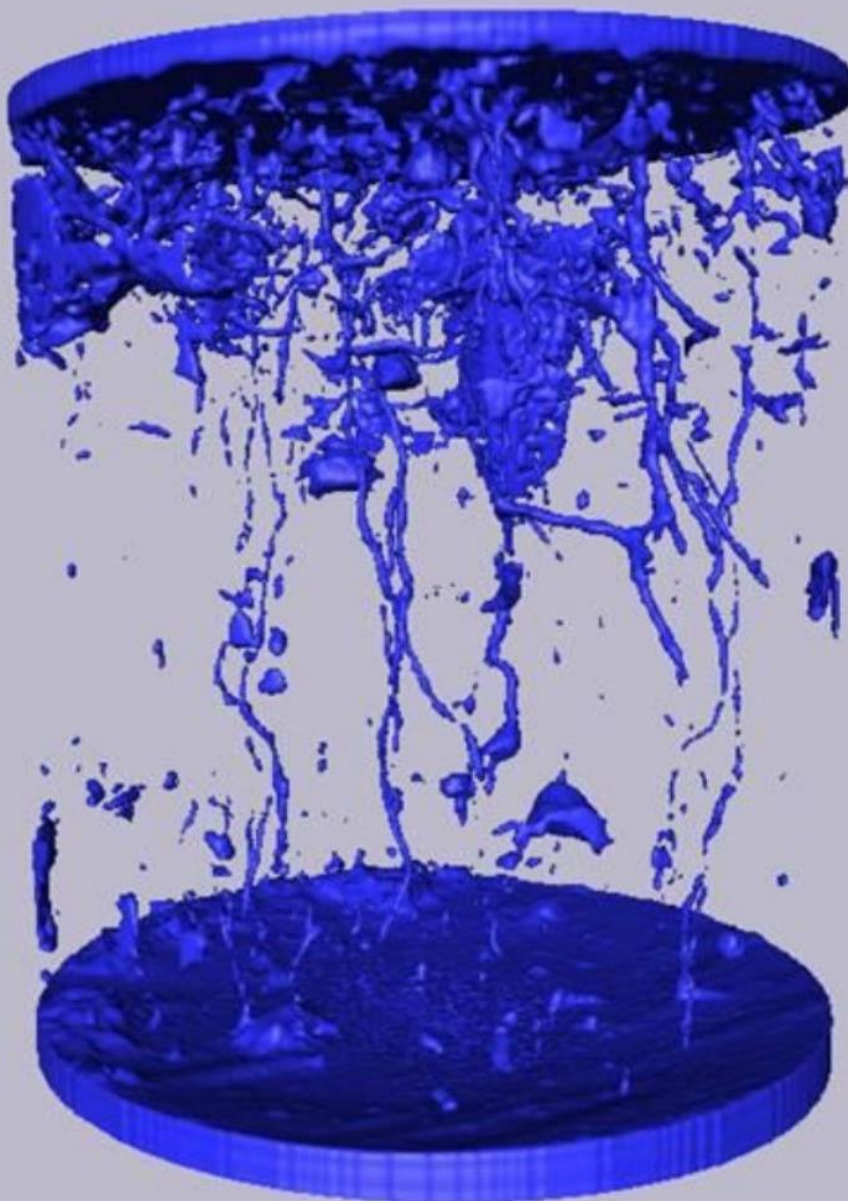
Mineralkorn og organiske forbindelser «klumper seg sammen»

Disse sammenbindingene danner så gryn – eller aggregat

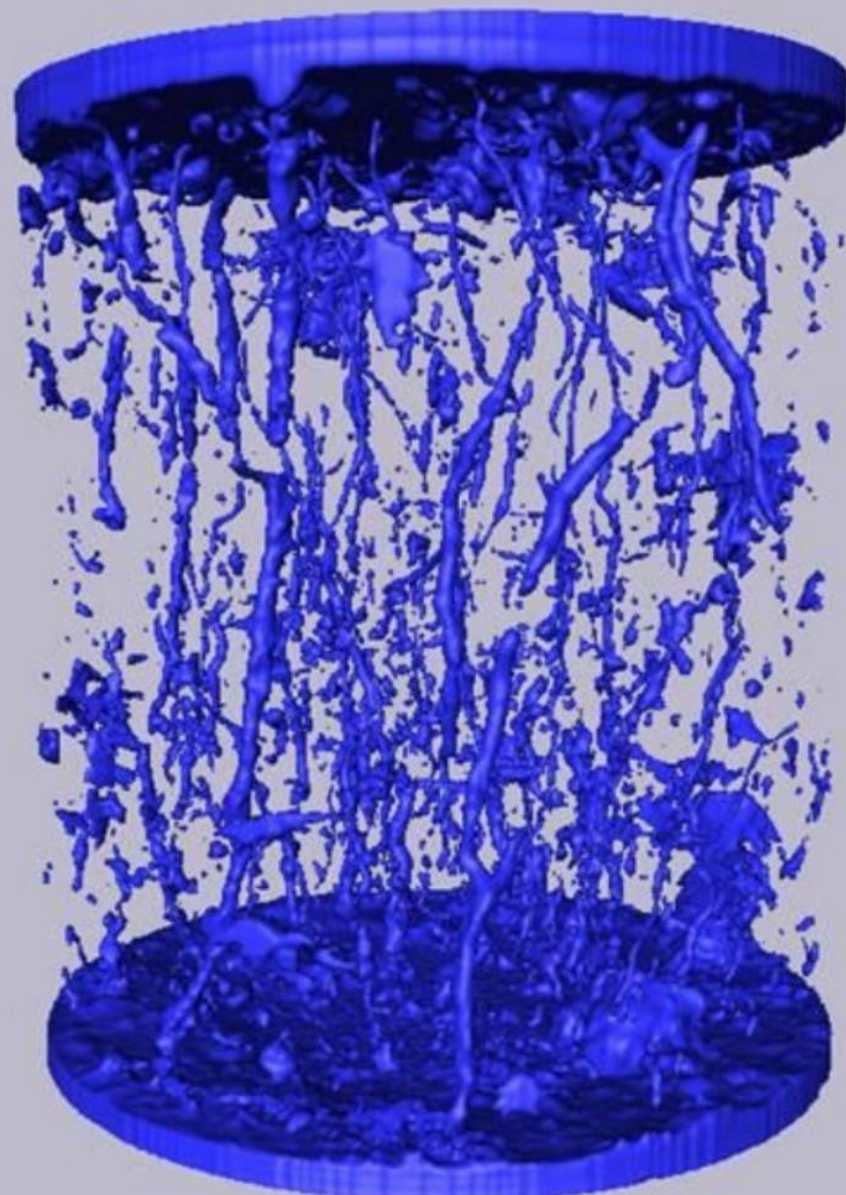
De små porene holder på vatn og næringsstoffer

De store porene sikrer god drenering og luftveksling

Pakka jord

CT-scanning av jord – god struktur

All jord er verdifull !

Også om den er på en lastebil!

**Norsk
Landbruksrådgiving**